

Onderzoek naar Vertrokken Nederlands

Sinds de millenniumwisseling kiezen steeds meer Nederlanders voor een bestaan in het buitenland. Het doet denken aan de golf Nederlandse landverhuizers die na de Tweede Wereldoorlog naar Zuid-Afrika en andere migratielanden uitweek. Ook vanuit Vlaanderen vertrekken de laatste jaren steeds meer mensen naar elders. Een grootschalig onderzoek moet vaststellen hoe het Nederlands van deze migranten in hun nieuwe omgeving verandert.

Het project 'Vertrokken Nederlands' onderzoekt hoe het Nederlands van (recente en eerdere) Nederlandse en Vlaamse emigranten verandert, wat hun houding is tegenover de Nederlandse taal en de taal of talen van hun immigrieland, of en hoe Nederlanders en Vlamingen hun moedertaal doorgeven aan de volgende generatie, en op welke manier ze een Nederlandse of Vlaamse identiteit bewaren: gaat dat via de taal of via culturele gewoonten zoals het vieren van Nederlandse feestdagen, het consumeren van typisch Nederlandse producten, het lezen van Nederlandstalige literatuur of het gebruiken van Nederlandstalige sociale media? Is dit overal hetzelfde of verschilt het per land, continent, generatie of herkomstgebied?

Opzet van het onderzoek

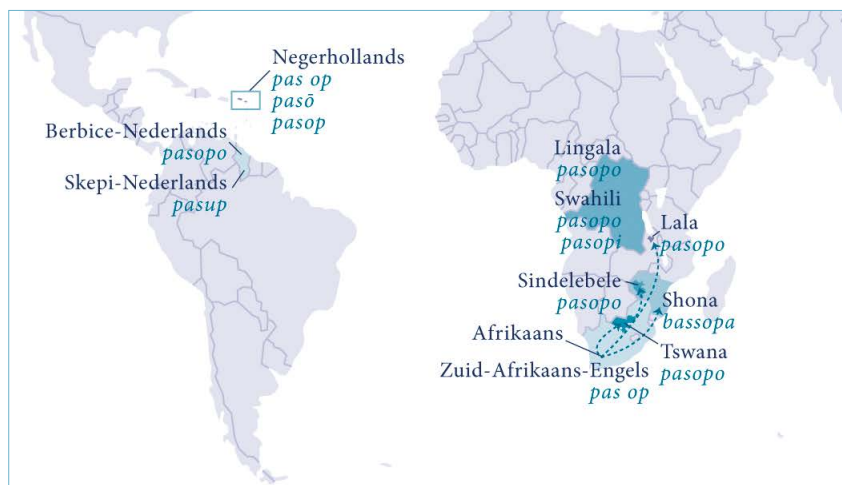
'Vertrokken Nederlands' wordt het grootste onderzoek dat ooit is uitgevoerd naar de positie en variatie van het Nederlands in het buitenland. Omdat het om zo'n groot project gaat, wordt er gestart met een pilot, die wordt uitgevoerd door wetenschappers van het Meertens Instituut in samenwerking met de Taalunie. Deze pilot zal in twee fasen worden uitgevoerd.

In de eerste fase van de pilot wordt een internationaal panel van informanten samengesteld. Hiervoor is een eerste enquête opgesteld, die bedoeld is om de achtergrond van de informanten te inventariseren en te meten in welke situaties ze welke taal of talen hanteren. Deze vragen zijn deels ontleend aan de *Staat van het*

Nederlands. De enquête wordt verspreid via internationale organisaties, docentennetwerken en sociale media. Daarnaast zal gebruik worden gemaakt van 'citizen science': wetenschapsbeoefening waarbij ook niet-wetenschappers ('burgers') een actieve rol spelen.

*Ook u kunt als
burgerwetenschapper een bijdrage
leveren aan dit onderzoek.*

Aan Nederlanders en Vlamingen wordt gevraagd als burgerwetenschappers mee te helpen met de uitbreiding van het netwerk van informanten door familieleden en vrienden elders te informeren en te enthousiasmeren voor het onderzoek. Geëmigreerden kunnen de rol van burgerwetenschapper op zich nemen door hun sociale netwerk in het buitenland aan te spreken, en ook actief op zoek te gaan naar geëmigreerden of nakomelingen van hen die niet gemakkelijk zijn te bereiken via een digitale enquête, zoals ouderen in verzorgingstehuizen of jongeren die slechts weinig of helemaal geen Nederlands spreken. In de tweede fase van de pilot krijgen de informanten



Geëmigreerde Nederlanders hebben in het verleden veel Nederlandse woorden in andere talen geïntroduceerd, waaronder de uitroep pas op! Het kaartje is afkomstig uit: Nicoline van der Sijs (2010), Nederlandse woorden wereldwijd, Den Haag: SDU; de informatie uit het boek is ook beschikbaar via <http://www.meertens.knaw.nl/uitleenwoordenbank/>.

enkele korte bestaande vragenlijsten voorgeschoteld, zoals een test over hun Nederlandse woordenschat, over hun kennis van Nederlandse uitdrukkinge en een gesproke geheugenspelletje.

Aan het einde van de pilot moet duidelik zijn in hoeverre er belangstelling bestaan om deel te nemen aan grootschalig onderzoek naar de Nederlandse taal en kultuur. De vragen uit de *Staat van het Nederlands* maken het moegelik een inhoudelike vergeliking te trekke tussen de antwoorde die in Nederland, Vlaanderen en in lande verspreid over de wereld worde gegee. Is het byvoorbeeld werkelik waar dat Nederlanders overal snel van het Nederlands overstappen naar een andere taal? De verskillende tests geev nadere aanwysinge omtrent de vraag in hoeverre de gerapporteerde kennis van het Nederlands ooreenkomt met de daadwerkelike kennis ervan.

Wat gebeur er met de resultate?

Alle deelnemers kryge uiteraard feedback over de resultate van het onderzoek. Via de Facebookpagina *Vertrokken Nederlands – Emigrant Dutch* kan iedereen observatie aandrage over het Nederlands dat in zyn of haar omgeving wordt gesproke, en interessante vraag (ook moegelike onderzoeksvrage) aandrage.

Er wordt al gebroed op vervolplanne, waarvoor nog wel

subsidie moet worde gevonde. Zo ligt het in de bedoeling allerlei nuwe vragenlijste voor te legge aan de informante over allerlei onderwerpe – ook onderwerpe die door de burgerwetenskappe worde aangedrage. Het uiteindelike doel is te kome tot een grootschalige dataverzamelinge van Nederlandse variëteite wereldwijd, zowel in de vorm van gesproke taal als van schriftelike antwoorde op enquêtes, die als tegenhanger kan diene van de dataverzamelingen van de Nederlandse variëteite in de Lage Lande zoals het Corpus Gesproke Nederlands en de verskillende dialectatlasse die het Meertens Instituut in het verlede heeft samengesteld. Gecombineerd met materiaal over het Afrikaans en over uitgestorve Nederlandse creooltale als het Virgin Islands Dutch Creole en Berbice Dutch ontstaat zo een uiterst interessant onderzoekscorpus voor verskillende taalkundige discipline.

Iedereen die mee wil werke, ideeën heeft of gewoon geïnteresseerd is in de vorderinge van het onderzoek, kan een berichtje sture naar de projectcoördinator, Noline van der Sijs (zowel verbonde aan het Meertens Instituut Amsterdam en de Radboud Universiteit Nijmegen): post@nicolinevdsijs.nl.

Só nuttig is VivA, die Virtuele Instituut vir Afrikaans

Die Virtuele Instituut vir Afrikaans (VivA) is 'n navorsingsinstituut en diensverskaffer vir Afrikaans in digitale kontekste. VivA se hoof funksie is om die gebruik en gehalte van Afrikaans plaaslik en internasionaal uit te bou deur die beskrywing en bestudering van Afrikaans in sy volle omvang; die ontwikkeling van omvattende digitale en ander hulpbronne, hulpmiddels en platforms vir gesproke en geskrewe Afrikaans; en die lewering van praktiese Afrikaanse taaldienste deur middel van tegnologie.